

מהי אהבה, מהי אימה, מהי בדידות

נדב נוימן: *נעמן*, הוצאת רעב 2015,
60 עמ'

מתוך דש הספר אנו למדים כי *נעמן* הוא הספר השני בסדרה "עם מקור" של הוצאת "רעב". אבל בשונה מהספר של חני כבדיאל שהקדימו, ספר הביכורים של נדב נוימן הוא ספר לאוהבי שירה: זהו ספר מקושט. הוא רוטט. הוא נקי. הוא "יפה". ספרה של כבדיאל הוא ספר מילים, ספר להילחם לצדו וללמוד. הספר של נוימן נוטה כמעט לעבר הציור. נוימן מחבר אותנו בכתיבה שלו לרוד אבידן ולהורביץ. שירה תל אביבית גברית.

החיבור הזה הוא חיבור כמעט קל מדי ולעתים גם, ובזו חולשתו, אבל נוימן מצליח לשלוף ציפורניים חותכות ולהתקרב לאב ספרותי אחר שאינו מוזכר במפורש – מאיר ויזלטיר הצעיר. נוימן פרסם את שיריו "בהבא להבא", בחבורה המטורזנת של עודד כרמלי, ששואבת בוודאי השראה מגינוני אבידן וויזלטיר הצעירים. וגם הוא ככרמלי נהנה להבהיק אל מול העדשה בהופעות "היפסטוריות". אבל קריאה איטית בשירים של נוימן חושפת משהו נוסף, כמו אצל ויזלטיר, לכלוך שמאיים לבלוע הכל. השירים לוקחים אותנו לחוויות פסיכדליות, אהבה ותשוקה, פחד מהמוות וכמובן – תמונות תל אביביות. חלקם אפילו נוגעים בשאלות פוליטיות. אולי ימצא משהו עניין בשיריו הפוליטיים של נוימן, לי קסם דווקא העיסוק בפסיכדלי, בחושני. בכך הוא מתקרב לשיריה המעניינים של רנה שני וכמובן ליאיר הורביץ במחזור "לואיס" (שלו מקדיש המשורר שיר). אם לאבידן יש נמר, להורביץ ציפור, לנוימן יש חדי-קרן.

חד הקרן הוא חיה מיתולוגית ולה שני פנים: מצד אחד היא מאיימת ופראית בקרנה, ומאידך היא בדרך כלל מובלת על ידי בתולות עדינות. המתח הזה הוא המתח המגולם לאורך הספר. נוימן מזמין אותנו ליהנות מהעברית שלו, אבל באותו זמן מתאר את האלימות שעלולה ליפול: "יש על הראש כמו אבן מתנפצת לרסיסים."

מהו אותו חד קרן שרץ לאורך השירים? סנטימנטליות? המשורר? תקווה? פחד? הכל. והמשורר מצליח להותיר את הקוראים משתאים מול זה.

הדרך שבה נוימן מראה לנו את "זה" (מילה שחוזרת שוב ושוב בשיריו) היא בעיניים. מעבר למילים יש למשורר הצעיר יכולת לתת לנו עיניים. הוא רואה ומראה. המחזור המבריק "פלא הירקון" יכול להיות גם מניפסט של בית ספר לציור. בדומה ל'14 דרכים להביט בשחרור' של וולאס סטיבנס, נוימן לוקח תמונה ומפרק אותה לכל מבט אפשרי ומכאן מלמד אותנו מהי אהבה, מהי אימה, מהי בדידות ומהי כתיבה בהירה. למשל:

מי הירקון זורמים מזרחה
שמה נוטים גם העצים
פתמורים שקופים לבני אדם:
ארועי יום הזכרון החלו.

או בית אחר

פפות הקל מנופפות לשלום
למשפחה על גדת הנחל:
אבא, אמא, כָּלֵב וילד קטן.
נגמרו לי המלים.

תמונות קטנות ומדויקות. אפשר בלי מחשבה לומר אימפרסיוניזם. אולי עריפה המילה סנאפשוטס – צילום זריז של תמונה שמעוררת רגש רק במבט מאוחר.

האפשרות היום, בחברה הווזואלית מאוד שלנו (דור הסלפי והרשתות החברתיות) לקחת מילים ולברוא מהן תמונות נדמה כי דעכה. נוימן מצליח ברוב שיריו להוכיח שיש למה לצפות בהמשך הדירה של אותו חד קרן שלו, שיש עוד מקום למילה כתובה שלא מתמכרת למילים, לא נצמדת לפוליטי או לצעוק, אלא רואה במציאות משהו שיש בו יופי אם רק נצליח ללכוד זאת. כמו אותו ילד בשירו הארספואטי:

הנה ילד בן שש
מעתיק עליים יבשים ומטבעות
אל כסוי של ניר.
בעולם נושבת רוח
העלים התפוררו והמטבעות אינם.
רק הניר עוד סובל

זהו ספר יפה עיניים – ואם ישתחרר מאחיזת החנק של המשוררים הגדולים אז יצמח נוימן ויהיה באמת חד-קרן ולא סוס פוני שהדביקו לו גביע גלידה על הראש. הספר הוא ספר שלוכד את מבט הקורא וגם בסופו נשארות תמונות שלא מרפות. יש לקוות שנוימן ימשיך לתת לנו עיניים, מפני שכפי שכתב:

"יש עוד ארצות לגלות היום,
יש עוד אבנים לכרת,
יש עוד שמות לתת."

הדס נדיר

רון גרא

*

הפרי הבשל
באותו רגע של
אחר הצהריים,
הטיס כבר לא רצה
להגביה,
גבר בוגדני פרוך
זרועותיו במתני אשתו,
אשה יפה גמישת גוף
הזילה המעה.
הם חדלו מלהעפיל.
רפות של צמר גפן
רחפה באויר –
מול הפרי הבשל –
מול האפל המלנה אותנו
מרגע לדתנו.
והשקט היפה שהופר.

זוגיות

אפופים בענני הפעם
וצנופים במטה כאחד.
שן נושכת לאחד,
השני מחזיק אותה
חזק ביד.

איך?

הבקר טרם השכים לקום
הבתים מנמנמים עדיין
איך צולחים את השבוע הצולע
הקשה כסלע
כשבמעיך מתהפך
רעם – פתע